

Prof. Igor Čatić - naučnik, stručnjak i prijatelj

Nije lako ni jednostavno u par rečenica napisati svoje viđenje profesora Igora Čatića, evocirati kontakte i susrete sa njime i konačno nešto reći o njegovom uticaju i značaju za polimernu struku u celini.

Pre svega mora se napomenuti da se radi o čoveku vanserijskih kvaliteta, sa neiscrpnom energijom i velikom predanošću poslu. Moji prvi susreti sa njim i lične impresije datiraju još iz 80-ih godina prošlog stoleća, kada sam kao mlad inženjer u to vreme sa interesom čitao njegove radove u *Polimerima* i pratio sa pažnjom njegova izlaganja na skupovima u bivšoj državi. Događaji koji su potom usledili uzrokovali su prekid zvaničnih kontakata i zajedničkih skupova, ali su svi stručni ljudi, istinski vezani za polimerstvo, i dalje pratili šta se na naučnom i stručnom planu odigravalo u neposrednoj okolini. Tako je bilo i sa mnom lično, te sam do časopisa *Polimeri*, a time, između ostalog i do radova profesora I. Čatića, dolazio na razne načine, bilo posredno, bilo na velikim evropskim sajmovima u Düsseldorfu i Milanu. Početak novog stoleća je na zadovoljstvo mnogih pružio nove mogućnosti za nesmetanu komunikaciju, razmenu informacija i ideja i neposredne kontakte. Tako su i naši međusobni kontakti obnovljeni na neutralnom terenu, tokom K sajmova 2001. i 2004. godine. Evocirajući uspomene iz tih dana sećam se da sam zaključio da, iako je dosta vremena prošlo od našeg prethodnog viđenja, kao da se malo toga izmenilo kod profesora Čatića, imajući u vidu njegovu naučnu, stručnu i obrazovnu ulogu. Kada smo ponovo uspostavili lične kontakte pre-

da mnom je bio onaj stari I. Čatić, znatiželjan, analitičan, ali i kritičan. Odmah mi je ukazao na neke jezičke nepravilnosti u mojim radovima i još jednom naglasio potrebu za pravilnim terminima, preuzetim iz engleskog jezika. Čak i oni najjednostavniji (*standard plastics, engineering plastics i sl.*) zahtevaju pravilno tumačenje i prevođenje, a da se ne spominju komplikovaniji primeri. Naše susrete u Düsseldorfu ću pamtit i po analizama stanja u polimerstvu u svetu, s obzirom na mnoge promene koje su se odigrale u poslednjoj deceniji, vezano za globalizaciju, nove trendove, promene u odnosu snaga u polimernoj industriji, budućnost predaivača u Evropi i sl.

Najzad, želeo bih napomenuti neke činjenice vezane za prof. I. Čatića, viđene iz mog ugla. Pre svega treba naglasiti da je mali broj stručnjaka koji su postigli toliko u svom domenu, koji su imali toliki entuzijizam, volju i radnu energiju. Od njegovih mnogobrojnih knjiga izdvojio bih dve, koje su fundamentalnog karaktera i mogu poslužiti kao enciklopedijska izdanja. Radi se o knjigama *Injekcijsko prešanje polimera i ostalih materijala* i *Proizvodnja polimernih tvorevina*. O mnogobrojnim radovima prof. I. Čatića, pisanih samostalno ili u saradnji sa hrvatskim i inostranim autorima se ne mora puno govoriti budući da su oni poznati i dostupni svima koji se oblašću polimerstva bave. Kada se razmatraju publikovana dela bilo bi nepravilno ne spomenuti višejezički rečnik, sa terminima iz polimerstva na nekoliko najvažnijih evropskih jezika.

Od ostalih delatnosti, koje ja vezujem za prof. I. Čatića je njegov veliki doprinos popularizaciji i ukazivanju na značaj polimerne struke putem brojnih nastupa u medijima i pisanjem priloga u dnevnim i nedeljnim novinama u Hrvatskoj (neke od njih sam sa pažnjom pročitao). Ove akcije su imale odjeka da se na pravilan način shvate polimerni materijali, s obzirom na sve učestalije i agresivnije nastupe raznih lobija, pre svega iz oblasti zaštite okoline, koji često puta neumereno i bez pravih argumenata napadaju polimerne materijale i traže njihovo eliminisanje iz javne potrošnje. Značajan doprinos je prof. I. Čatić dao i filozofskom tumačenju prirodnih nauka čime je zaokružio svoju naučnu i stručnu delatnost. O njegovom udelu kao utemeljivaču *Katedre za preradu polimera na Fakultetu strojarstva i brodogradnje* u Zagrebu i časopisu *Polimeri* ja ne bih ništa dodavao jer to ostavljam kolegama iz Hrvatske.

Na kraju želeo bih da iznesem svoje mišljenje da je prof. I. Čatić jedna nesvakidašnja figura u naučnom i stručnom svetu polimerstva koja će teško biti dostignuta. Naravno da ima darovitih i sposobnih mlađih naraštaja, ali će mnogo toga trebati da se osmisli, uradi, izbori za principe i postigne toliko koliko je to uspeo prof. I. Čatić. Njegov značaj je takav da prevazilazi granice Hrvatske, imajući u vidu svestranost njegovog delovanja i uticaj na polimerstvo u celini.

Vojislav BOGDANOVIĆ
predsednik *Društva inženjera plastičara i gumara* i glavni i odgovorni urednik časopisa *Svet polimera*

Nekoliko riječi o obljetničaru - suradnici i prijatelji

Dio suradnika prof. I. Čatića napisao je ovaj tekst. Odlučili smo ga izdvojiti u poseban tekst ne navodeći autorstvo, jer nam se isprepleću zamisli i rečenice.

Uredništvo

Riječ gospodarstvenika

Gotovo cijeli svoj radni vijek proveo sam u petrokemijskoj industriji, a imao sam sreću i čast za suvremenika imati profesora I.

Čatića. Čovjeka koji je uz nastavničke obveze nesebično pomagao mnogim generacijama u industriji korisnim savjetima. Upućivao nas je na potrebnu literaturu. U postavljanju ciljeva sugerirao nam je svjetske dosegge. Pomagao nam je u stjecanju novih znanja i njihovoj primjeni. Nikada nije pokazivao umor ili zasićenost. Stoga sam siguran da profesor ima pravo i na dio uspjeha koji je svojedobno postizala petrokemijska industrija, osobi-

to prerada polimera, a on nije bio malen. Profesor I. Čatić je, krajem rujna 2006., nakon bogatoga stvaralačkoga radnog vijeka, poslije 55 godina rada, ali ne i staža, otišao u zasluženu mirovinu. U ime njegovih mnogobrojnih suradnika i prijatelja te u svoje osobno ime, nadam se da službeni odlazak u mirovinu ne znači i prestanak njegovih znanstvenih i društvenih napora. Hvala Vam, profesore!

Profina ostavština - prerada polimera i jazz

Svatko tko je ikada slušao barem jedno predavanje profesora I. Čatića, može reći da mu je ono ostalo u sjećanju, ako ne zbog sadržaja, onda zbog osebujnog načina prezentacije. Predavanja su uvijek zanimljiva, popraćena mnogobrojnim primjerima i novostima, što je posebno došlo do izražaja posljednjih godina, kao posljedica internetskog doba i povećane dostupnosti novih informacija, pa tako nijedno predavanje nije prošlo bez iznošenja novosti iz svijeta tehnike i znanosti (ne nužno s područja preradbe polimera), katkad starih jedva dan ili dva.

Premda se moglo očekivati da će se vremenom njegov neumorni tempo rada i djelovanja usporiti, dogodilo se upravo suprotno - još više se ubrzao! Dovoljno je pogledati samo postignuća u posljednje tri godine: dvije izdane knjige, mnoštvo članaka u časopisima i novinama (osobito je poznat čitateljima *Vjesnika*), izlaganja na mnogim savjetovanjima, radiju i televiziji.

Već nakon 3. semestra i odslušanijih predavanja i vježbi iz kolegija *Tehnologije II*, čiji je jedan dio i *Prerada polimera*, bilo mi je jasno da ću na četvrtoj godini upisati upravo to usmjerenje. Ne samo zato što mi se to područje činilo najzanimljivijim već i zbog profesora I. Čatića i njegove angažiranosti, truda i vrlo zanimljivih predavanja. Pri tome mi se osobito svidjela njegova stalna komunikacija sa studentima na predavanju te inzistiranje na jasno definiranim pojmovima i terminološkoj sustavnosti. Tu potrebu za njegovanjem veze struke i jezika usadio je i budućim naraštajima, a posebno svojim suradnicima, što mogu posvjedočiti i mnogobrojni studenti koji su prošli, više ili manje uspješno, reviziju svojih seminarskih ili diplomskih radova. Usto, profesor I. Čatić vrlo je rano upućivao i stimulirao studente na znanstveno-istraživački rad, preko izradbe studentskih radova (godinama su studenti usmjerenja jedini na našem fakultetu dobivali *rektorove nagrade*), seminara (koji su se

uvijek prezentirali pred cijelim usmjerenjem) pa sve do izlaganja na savjetovanjima.

Neformalan dio druženja s *profom* (kako ga od milja zovu njegovi suradnici) za mene je počeo u ljeto 1991. S tadašnjim dečkom, a danas suprugom, ljetovala sam u Cresu, a već pri prvoj kupnji sladoleda naletjeli smo na *profu* i njegovu suprugu. Tijekom ljetovanja neprestano smo se susretali (što u to predratno doba u polupraznom Cresu uopće nije bilo teško) i - što da kažem - sudbonosna veza između mene i *Katedre*, kao i mene i supruga, od tada traje!

Kao ljubitelja laganijeg *jazza*, posebno mi se sviđa *profina* zanesenost njime, od čega sam s godinama *profitirala* pa imam nekoliko izvornih, a priznajem i podosta presnimljenih CD-a, kao i nezaboravno sjećanje na čikašku klupsku scenu i koncert Kurta Ellinga.

Što kada se prvo pozna nečiji glas?

Bijah dijete kada sam se susrela s glasom profesora I. Čatića, ali njega sam doista upoznala nakon što sam diplomirala, premda na fakultetu koji s preradbom polimera nije imao nikakvih dodirnih točaka. Još se sjećam polukata na *sjevernoj zgradi FSB-a* i imatelja meni poznatoga glasa, za kojega sam samo mogla ustanoviti *Vi ste zasigurno prof. I. Čatić*.

Međutim, danas preradu polimera, barem terminološki, poznajem bolje od onih koji su završili strojarstvo. Stoga mogu reći da je prof. I. Čatić bio izvrstan učitelj, i to ne samo s područja polimerstva. Prenosio je znanja i oni koji su bili spremni upijati ih, mogli su doista profitirati u izuzetno širokome području. Iako teško, njegov veliki um uspijevalo se i uvjeriti kada nije imao pravo i tada je pustio da se učini onako kako su to drugi smatrali najboljim, uz, doduše promrmljano, *imali ste pravo*.

Nalik na *Gustava* iz popularnoga mađarskoga crtanog filma, katkad je izazivao smijeh, bijes, ali i suze. U nedostatku vremena činilo

se da tuđe bitne životne priče sluša na pola uha, ali kada je trebalo uskočiti i riješiti životni problem nekoga od *svojih*, okrenuo bi nebo i zemlju i učinio više nego što se tada činilo mogućim te se nije predavao ni kada bi mu tko rekao *da to ne može*.

Katkad smo ga mrzili zbog naglosti i manjka emocionalne inteligencije, katkad se smijali anegdotama iz života (posebice kada je po petnaesti put opisivao svoj pad u more na Cresu istodobno ne pazeći kuda hoda oko), ali uglavnom smo ga voljeli i uvijek smo imali dovoljno argumenata da ga opravdamo pred onima koji o njemu nisu dijelili naše mišljenje.

Profa - naš šef

O profesoru I. Čatiću, sa stajališta djelatnika kojima je *šefovao*, moguće je reći sljedeće: *profa* je velik i neumoran radnik, što očekuje i od drugih, pa se znalo dogoditi i da podvikne ako neki posao nije bio na vrijeme napravljen. Prepun ideja, prepuštao ih je na oživotvorenje svojim suradnicima, nerijetko zaboravljajući da im za njihovo ostvarenje trebaju nekakvi uvjeti.

Naše zasluge nikada nije pripisivao sebi, uvijek je naglašavao naš doprinos te nas je znao u javnosti pohvaliti za dobro obavljen posao. Uvijek je bio velik borac za prava i vlastice svojih suradnika, a i u financijski lošim vremenima uvijek se, kao nekim čudom, našlo sredstava za putovanja na savjetovanja i sajmove diljem zemlje i svijeta, odnosno naše usavršavanje i stjecanje uvjeta za napredovanje. Iako možda i nije uvijek bio zadovoljan nama, izvan *Katedre* to nikada nije pokazivao.

Dragi profesore, čestitamo vam sve vaše osobne obljetnice, kao i one nastale kao posljedica Vaših društvenih angažmana, sa željom da i dalje nastavite s neumornim radom, a posebno Vam hvala na prenesenom znanju, podršci i razumijevanju tijekom niza godina suradnje.

Suradnici profesora I. Čatića